

Algemene Beschouwingen 2023

Voorzitter, leden van de Raad,

We leven in bijzondere en voor velen hele zware tijden. Een periode waarin een oorlog veel slachtoffers maakt, de na-effecten van Corona nog goed voelbaar zijn en steeds meer mensen in armoede leven. De hoge inflatie en energielasten maakt het voor veel mensen die normaal gesproken prima rond konden komen, nu lastig om de eindjes aan elkaar te knopen. Mensen die het moeilijk hadden, krijgen het steeds moeilijker.

Lonen stijgen niet met de inflatie mee. Veel mensen met een baan, die eerder wel het hoofd boven water konden houden, de middeninkomens, raken in de problemen of moeten keuzes maken die ze eerder niet hoefden te maken.

Of het nu gaat om mensen die hun energie niet meer kunnen betalen, of mensen waarbij het doen van boodschappen een horde wordt of inwoners van wie de kinderen niet meer mee kunnen doen aan activiteiten zoals sport of een dagje uit. Zorgwekkende ontwikkelingen. En meer dan ooit is een goed vangnet voor iedereen die het nodig heeft, belangrijk. Want iedereen telt mee en we laten niemand in Stein in de kou zitten.

Want de winter moet nog komen. De politiek kan als geen ander perspectief bieden en keuzes maken. 'Armoede is een grote vijand van menselijk geluk. Het vernietigt vrijheid en het maakt het uitoefenen van sommige zaken onmogelijk en van andere zeer moeilijk.' Dit vertaalde citaat van een Engelse schrijver uit de 18e eeuw raakt ook heden ten dage nog aan de kern van wat armoede is. Armoede kan je lichamelijk en geestelijk letterlijk ziek maken.

Bestaanszekerheid

Steeds meer mensen gaan staken omdat het water hun aan de lippen staat. Steeds meer mensen krijgen te maken met loonbeslag. Mensen met een essentieel beroep, zoals mensen in de zorg, die hun rekeningen niet meer kunnen betalen.

In een rijk land als Nederland is dit waar wij ons voor moeten schamen. Waar werken hoort te lonen – een garantie hoort te zijn op bestaanszekerheid – zien we steeds meer het omgekeerde gebeuren. De stakingsleider van de FNV Linda Vermeulen omschrijft het heel treffend:

“In Nederland worden een paar mensen slapend rijk, en veel mensen werkend arm.”

Daarbij zien we dat onverdraagzaamheid groeit en dat het belang van verbinding dus steeds groter wordt.

Zorgen die ik een jaar geleden ook al heb geuit en die alleen maar zijn toegenomen. In juli heb ik dan ook een motie ingediend om de eenmalige energietoeslag toegankelijk te maken voor huishoudens met een inkomen tot 130% van het bijstandsniveau. Het college heeft afgelopen dinsdag eindelijk besloten om aan onze wens gehoor te geven. Saillant detail: de RIB is gedateerd op 7 november. Het besluit is genomen op 8 november. Maar dat terzijde.

Waar andere gemeenten dit al in juni hadden besloten heeft ons college er liefst vier maanden voor nodig gehad om dit besluit te nemen. Terwijl de nood voor velen zo hoog is. Maanden waar schulden alleen maar op zijn gelopen.

Want wonen in een warm en energiezuinig huis wordt voor een groeiende groep inwoners van Stein onbetaalbaar. Dat geldt ook voor de kosten voor zwembles of andere sportactiviteiten voor de kinderen. Ook maatschappelijke organisaties op het gebied van welzijn, sport en cultuur worden hard geraakt door de stijgende energiekosten. Zij komen veelal niet in aanmerking voor het energieplafond. En als dit wel zo is, dan is dit niet toereikend. Welke mogelijkheden ziet de wethouder verder om bestaande regelingen en fondsen ook voor deze groeiende groep toegankelijk te maken?

Duurzaamheid

Onze ambitie, om dingen duurzaam te doen, is uitgewerkt in een stappenplan om samen met de burgers te gaan voor een duurzaam en bijna energieneutraal Stein in 2050. In Stein wordt per inwoner gemiddeld meer zonne-energie opgewekt dan het landelijk gemiddelde.

Toch hebben wij zorgen over inwoners die hun oudere koopwoning willen isoleren maar het geld dat daarvoor nodig is, niet op hun bankrekening hebben staan. Duurzaamheidsleningen zijn nu geen oplossing meer, als het terugbetalen van een lening bovenop je maandelijkse lasten er gewoon niet meer bij kan. Landelijke subsidieregelingen zijn ontoereikend.

Een voorbeeld:

Als je in een jaren 30 huis je enkelglas slaapkamerraam vervangt door goed kozijn met HR+++ glas, krijg je via subsidie 180 euro terug op een investering van ruim 4.000 euro. Dat is nog geen 5%. Dit is niet alleen slecht nieuws voor mensen die willen investeren in hun huis, maar ook slecht nieuws voor het klimaat.

Wat gaat het college doen om deze groep inwoners beter te helpen?

Is het college bereid om binnen de VNG het voortouw te nemen om met andere gemeenten gezamenlijk voor betere financiële regelingen te pleiten, zodat deze groep inwoners kan meewerken aan de energietransitie? Want een tochtstrip en radiatorfolie zijn allang niet meer toereikend.

Voorzitter, wij vragen het college om zo snel mogelijk met concrete plannen te komen om deze uitdagingen het hoofd te bieden. Dat is wat wij verwachten van een gemeente die inwoners ziet en naast hen gaat staan. Dat voorzitter, is de politiek dicht bij de mens die onze inwoners nu heel hard nodig hebben.

Kansengelijkheid

We wonen in een land met grote verschillen tussen rijk en arm. De PvdA wil de kansengelijkheid in de gemeente Stein vergroten. Zorgen dat elk kind een goede startpositie heeft en toegang kan krijgen tot elke school naar keuze. Zorgen dat we een rechtvaardig bestaanszekerheid beleid voeren. En inzetten op participatie van elk inwoner in onze

gemeente, in welke vorm dan ook (vrijwilligerswerk, een leertraject of betaalde baan), daar staat de PvdA voor.

Het is verontrustend dat in Limburg het schooladvies voor groep 8 vaak een heel niveau lager ligt dan je mag verwachten op basis van het resultaat van de eindtoets. In Limburg wordt het minst kansrijk geadviseerd. De kansenongelijkheid neemt hiermee alleen maar toe.

Kinderen met dezelfde talenten hebben recht op gelijke kansen. Ieder kind moet zich volledig kunnen ontwikkelen. Zijn of haar achtergrond, het opleidingsniveau van ouders of hun financiële situatie mag geen invloed hebben op de schoolprestaties van een kind. Ik pleit er dan ook voor om als gemeente Stein aan te sluiten bij de Gelijke Kansen Alliantie van het ministerie van Onderwijs Cultuur en Wetenschap. Totaal 101 gemeenten hebben zich al aangesloten, waarvan 11 Limburgse gemeenten. Ik dien dan ook een motie in voor aansluiting aan de Gelijke Kansen Alliantie.

Ondernemend Stein

Daarnaast willen wij aandacht voor de ondernemers in onze gemeente. Een levendig centrum, levendige winkelcentra in de wijken en kernen, het kan alleen met ondernemers die de ruimte krijgen om te ondernemen. Met elkaar kunnen we zorgen dat een bepaald voorzieningen niveau in elk wijk of kern te vinden is en dat mensen er graag winkelen. Daarbij zien wij ook kansen in de verbinding tussen cultuur en economie. Door lokale festivals en evenementen kunnen ook de lokale horeca in Stein floreren. Door creatieve verbindingen te leggen en ruimte te geven aan nieuwe initiatieven kan Stein ook regionaal meer op de kaart gezet worden.

Daarbij zijn er grote zorgen over de ernstige effecten die de hoge inflatie heeft op het MKB. Juist op het moment dat uitgestelde belasting en coronabijdragen terugbetaald moeten worden.

Sociaal Domein

Als je in de gemeente Stein een beroep wil doen op de WMO, krijg je de waarschuwing, dat je pas minimaal 12 tot 18 weken na het indienen van een Wmo-aanvraag een keukentafelgesprek kunt verwachten. Pas daarna volgt een besluit.
Reden: te weinig personeel.

Een “normale” aanvraagtermijn voor een WMO voorziening is maximaal 8 weken. Op het moment, dat je behoefte hebt aan een voorziening, duurt het dus meer dan 4 maanden, voordat je op een besluit kunt rekenen. Termijnen die onacceptabel zijn!

Veel -meestal oudere- mensen wachten met het aanvragen van een voorziening tot het echt niet anders meer kan. Als je dan nog 5 tot 6 maanden moet wachten is dat schrijnend.

Wij roepen het college op om deze termijnen binnen een half jaar te halveren. Veel aanvragen van mensen, met name van 80+ met veel beperkingen, kun je min of meer “ongezien” toewijzen. Het keukentafelgesprek komt dan later. Een beetje ruimhartigheid en een beetje “meebewegen” met de klant is toch niet te veel gevraagd.

Ouderenbeleid

Stein hecht grote waarde aan een ouderenvriendelijk beleid. Het maken van een integraal ouderenbeleid wordt echter “vooruitgeschoven” naar 2024. Wel wil men - om in 2024 een goede start te maken - in 2023 samen met inwoners de uitwerking van het beleid voorbereiden en gezamenlijk de inhoudelijke thema's in het beleid vaststellen.

Het gegeven, dat er kennelijk geen integraal ouderenbeleid is, betekent niet dat er geen voorzieningen voor ouderen zijn. Het zou dus goed zijn om voordat men begint aan nieuw beleid:

1. deze voorzieningen te inventariseren en te evalueren (plan-do-check-act cyclus)
2. het beleid samen met inwoners voorbereiden.
3. de ouderenverenigingen hierbij te betrekken.

Betaalbare woningen

Ook in Stein is sprake van een ongekende wooncrisis. Voor starters is het nagenoeg onmogelijk om een betaalbare woning te vinden. De wachtlijsten voor een sociale huurwoning zijn schrikbarend lang. Betaalbare koopwoningen zijn slechts mondjesmaat voorradig. Jongeren die in Stein opgroeien willen we hier houden. Dat betekent dat we in moeten zetten op echt betaalbare woningen. Iedereen heeft het recht op een fijn en betaalbaar huis. Helaas staat dit recht onder druk en de stijgende energierekening maakt het probleem alleen maar groter.

We moeten voorkomen dat starters, gescheiden ouders en senioren concurrenten van elkaar zijn. De wachtlijsten voor sociale huurwoningen moeten fors worden teruggebracht. We willen meer aandacht voor alternatieve woonvormen: kangoeroewoningen, woongemeenschappen en Tiny houses kunnen ons woningaanbod verrijken.

Solidariteit

Voorzitter, wij zijn trots dat Stein haar verantwoordelijkheid heeft genomen in de opvang van vluchtelingen. Toen de Oekraïners hun land ontvluchtten, kwam de samenleving in actie en werkten ambtenaren zich een slag in de rondte om onderdak te bieden in opvanglocaties. Ook verdient de manier waarop het onderwijs is geregeld voor de Oekraïense kinderen lof. Groenewald had voor deze jongeren buddy's in het leven geroepen. Jammer dat de beoogde opvanglocatie door asbest niet gerealiseerd is. De jongeren moesten daardoor alsnog naar een andere omgeving en een andere school.

Ook keek Stein niet weg toen mensen in Ter Apel buiten moesten slapen. Trots dat onze gemeente de reikende hand heeft gegeven en medemenselijkheid heeft getoond door noodopvang te regelen in het voormalige Vivaldi-gebouw.

Bedrijfsvoering

Een begroting maken in deze tijden is geen sinecure. Hoewel het een wettelijke verplichting is om een sluitende begroting op te leveren, is dat niet zo gemakkelijk. In de afgelopen jaren is er maar liefst 4,7 MILJARD euro bezuinigd op gemeenten. Incidentele tegemoetkomingen zoals destijds met de coronagelden zijn fijn maar daar kun je geen structureel beleid op bouwen. Het is een hele puzzel. En die puzzel lijkt gelegd zoals mijn kleindochter een legpuzzel met enig geweld in elkaar drukt: het knelt. Het knelt ook omdat de plaat op de voorkant van de doos nog wat onscherp is. Het lijkt dan of het stukje op deze plek hoort maar klopt dat wel?

Wij maken ons zorgen over de uitvoeringscapaciteit. Het college straalt ambitie uit op bepaalde punten. Maar wij vrezen dat de afstand tussen ambitie en datgene wat haalbaar is vaak groot is. De uitvoering van de aangenomen moties wordt, om het diplomatiek uit te drukken, niet door snelheid gekenmerkt. Afgelopen week ontvingen we twee RIB's over moties die respectievelijk een jaar geleden en de andere vier maanden geleden was aangenomen. En dan wacht de motie die wij vorig jaar december hebben ingediend over een duurzaamheidsfonds nog altijd op uitvoering.

Tot slot

De programmabegroting geeft inzicht in de financiën van onze gemeente in 2023 en volgende jaren. Maar in de kern gaat een programmabegroting vooral over welke samenleving je wilt zijn en waar je de beperkte middelen aan uitgeeft. Wat de Partij van de Arbeid betreft is Stein een gemeente die naast haar inwoners staat en niet tegenover haar inwoners. Die niet praat over inwoners maar met inwoners. Een gemeente waarin mensen zich gezien én gehoord voelen.

De economie groeit. Nederland wordt rijker, maar de bevolking wordt armer. Armoede is geen keuze. Groeiende ongelijkheid is dé sociale kwestie van onze tijd. Ongelijkheid splijt de verbondenheid van onze samenleving en dat is gevaarlijk. Omdat die verbondenheid een cruciale voorwaarde is voor sociale samenhang en leefbaarheid. Omdat eenheid ons verrijkt en verdeeldheid ons vergiftigt.

Investeren in mensen heeft dan ook onze absolute prioriteit. Wij blijven ons inzetten voor een gemeente waar we naar elkaar om blijven kijken en niemand buiten de boot valt. Een gemeente die kansen biedt aan iedereen, waar we duurzaam samen en met elkaar leven.

Dat lukt alleen als we het samen doen!

Rest mij nog de gehele ambtelijke organisatie te bedanken voor al hun inzet het afgelopen jaar en het opstellen van de begroting.

Tot zover in eerst termijn.